

Zielone certyfikaty – Kwiat Europejski

Wejście Polski do Unii Europejskiej pociąga za sobą nie tylko zwiększone wymagania, jakim muszą sprostać hotele (np. przepisy HACCP), ale również otwiera wiele możliwości zdobycia nowego rynku, bądź umocnienia dotychczasowej pozycji. Jedną z takich możliwości są eko-certyfikaty / eko-etykiety (tutaj używane jako pojęcia zamiennie, w rzeczywistości trochę się różnią).

Droga do zrównoważonej turystyki

Środowisko naturalne od zawsze stanowiło jeden z głównych walorów turystyki, było i jest również głównym odbiorcą negatywnych wpływów wynikających z jej działalności. Przez wiele lat przemysł turystyczny zdawał się nie zauważać swojego negatywnego wpływu na środowisko lub wręcz zaprzeczał mu. Pod koniec lat 70. ubiegłego stulecia negatywne skutki turystyki masowej stały się tak wyraźne, iż nie można im było dłużej zaprzeczać. Znaczenie dostępności nieskażonego środowiska naturalnego pojawiło się na agendzie a przedstawiciele przemysłu powoli zaczęli

Scandic Hotel Alvik
fot.: autor

zmieniać swoje postawy. Lata 80. przyniosły serię deklaracji złożonych przez Światową Organizację Turystyki (*World Tourism Organisation – WTO*) oraz Program Środowiskowy przy Organizacji Narodów Zjednoczonych (*United Nations Environmental Programme – UNEP*). W roku 1987 idea „zrównoważonego rozwoju” (*sustainable development*) została oficjalnie przedstawiona na forum światowym, co pociągnęło za sobą lawinę deklaracji i konferencji. Również sektor turystyczny był tym razem na czasie i w roku 1995 podczas Międzynarodowej Konferencji o Zrównoważonej Turystyce przygotowano i ogłoszono Kartę Lanzarote o Zrównoważonej Turystyce („*Lanzarote Charter on Sustainable Tourism*”). Jednakże dokumenty i deklaracje same przez się nie doprowadzą do stworzenia turystyki bardziej przyjaznej środowisku; potrzebne

są odpowiednie narzędzia, a przede wszystkim dobra wola i chęć działania wśród przedstawicieli przemysłu, jak również korzystających z usług sektora turystycznego. Wśród dostępnych metod wprowadzania zmian należy wymienić przede wszystkim ustawy prawne (przepisy BHP, przepisy budowlane, gospodarki wodno-ściekowej, i inne), podatki środowiskowe (jeszcze nie istniejące w Polsce, ale dość szeroko rozpowszechnione w innych Krajach Piętnastki), jak również dobrowolne normy (ISO 14001, eko-certyfikaty / eko-etykiety). Rola przepisów prawnych w zmianie postępowania sektora turystycznego i innych gałęzi gospodarki jest niezaprzeczalna. Dość niespodziewanie okazało się również, że programy kontroli wewnętrznej (*self-regulation*) sprawdzają się w sektorze turystycznym i hotelarskim. Głównymi

narzędziami takiej kontroli są kodeksy postępowania i eko-certyfikaty.

Eko-etykiety

Pomysł eko-etykiety jest dość nowy i pochodzi z Europy. Pierwsze eko-certyfikaty dla turystyki pojawiły się dopiero w latach 80. ubiegłego stulecia, lecz w następnym dziesięcioleciu przeżyły prawdziwy boom. Na świecie istnieje w chwili obecnej około 100 różnych programów certyfikujących dla różnych podsektorów turystyki, w Europie jest obecnie około 30-40 eko-etykiety wyłącznie dla hotelarstwa. Wśród najważniejszych eko-etykiety o zasięgu światowym należy wymienić Green Globe 21 (jeden z pierwszych i jednocześnie najbardziej krytykowany), oraz Ecotel przyznawany przez HVS EcoServices. W Tajlandii od kilku lat działa program Green Leaf, w Danii Green Key, zaś Skandynawski

Nordic Swan cieszy się stale rosnącą popularnością i jest znakiem rozpoznawalnym przez ponad połowę społeczeństw państw Skandynawskich. W Polsce na dzień dzisiejszy eko-certyfikaty praktycznie nie istnieją. Polskie Zrzeszenie Hoteli jest właśnie w trakcie przygotowywania własnego eko-certyfikatu „EKO-HOTEL” i pierwsze certyfikaty mają zostać przyznane w październiku tego roku w trakcie Targów Tour-Salon i Hotel Market w Poznaniu.

Głównym zadaniem eko-etykiety jest stymulowanie świadomości ekologicznej zarówno wśród producentów, usługodawców, jak i konsumentów. Eko-certyfikaty dostarczają potencjalnemu konsumentowi rzetelnej informacji środowiskowej na temat dowolnego produktu w celu wywarcia wpływu na jego decyzję przy wyborze usługi, bądź artykułu konsumpcyjnego. Ponadto eko-etykiety mają na celu poprawienie wizerunku produktu oraz zwiększenie sprzedaży. Jednocześnie certyfikaty zmuszają producentów do wzięcia odpowiedzialności za skutki, jakie ich produkt może mieć dla środowiska oraz do wdrożenia rozwiązań zmniejszających te skutki. Główną funkcją eko-etykiety jest zapewnienie ciągłości modernizacji i dostarczenie odpowiedniego czynnika motywującego do ulepszenia usług i procesów produkcyjnych z perspektywy środowiska naturalnego, jak również konsumenta.

Pomimo wielu zalet oferowanych przez eko-certyfikaty nasycenie rynku jest niewielkie, w sumie mniej niż 1% wszystkich hoteli na terenie Unii Europejskiej może się poszczycić posiadaniem jakiegokolwiek eko-etykiety (zgodnie z raportem „Tourist Accommodation – EU Eco-label Award Scheme” z roku 2002 przygotowanym na polecenie Komisji Europejskiej przez APAT – Italian National Agency for the Protection of the Environment and for Technical Services). Taką sytuację można przypisać zbyt dużej ilości certyfikatów oferowanych na rynku, która powoduje zamieszanie wśród potencjalnych odbiorców, nie mających czasu aby szukać informacji na temat każdego z certyfikatów a następnie porównywać je w celu dokonania optymalnego wyboru. Ponadto wielu hotelarzy uważa, iż procedury aplikacyjne są zbyt skomplikowane, kosztowne i czasochłonne, a posiadanie eko-etykiety wiąże się ze zbyt małym zyskiem. Uwagi wystosowywane przez przedstawicieli hotelarstwa dotyczą również faktu, iż niektóre z wymaganych inicjatyw proekologicznych są niemal niewykonalne technicznie w ich obiektach, bądź też są w konflikcie z istniejącymi procedurami. Czasami wymagania przedstawione w instrukcjach są niezgodne z lokalnymi, bądź narodowymi przepisami, co jeszcze bardziej utrudnia ich wykonanie.

Z drugiej strony badania prowadzone w ramach programu „Green Flag for

Greener Hotels” ukazały, iż wielu hotelarzy wierzy, że przestrzeganie minimum lokalnych przepisów równa się prowadzeniu hotelu przyjaznemu środowisku. Podobnie ankietowani uważali, iż produkty z eko-certyfikatami to te, które mają w nazwie „eko” nadane im przez producentów, a nie zewnętrzne organizacje certyfikujące. Zaś wydajny energo- i wodoozczędny sprzęt AGD i inny to sprzęt nowy, co w rzeczywistości nie zawsze jest równoważne.

I sprawa ostatnia, lecz bynajmniej nie najmniej ważna. W chwili obecnej klienci hoteli, a co za tym idzie również hotelarze, nie przywiązują zbyt wiele do spraw środowiska i jego ochrony. Ponadto badania przeprowadzone wśród konsumentów ujawniają, iż potencjalni goście uważają, że usługi oferowane w obiektach posiadających eko-certyfikaty są droższe i nie zawsze chcą płacić extra. Taka wizja jest mało optymistyczna, jednakże sytuacja powoli zaczyna się zmieniać.

Klienci i „zielone hotele”

Studium przeprowadzone w Europie w roku 2000 przez Consultancy and Research for Environmental Management – CREM z Holandii wspólnie z CH2M-HILL z Hiszpanii („Feasibility and Market Study for a European Eco-label for Tourist Accommodations (FEMATOUR)”) ukazało, iż w chwili obecnej aspekty środowiskowe odgrywają niemal niezauważalną rolę przy wyborze obiektu kwaterunkowego. Nieco ważniejszy jest stan środowiska, jakość powietrza i wody w okolicznych zbiornikach powierzchniowych, bliskość i dostępność czystych terenów zielonych, czyli, tzw. aspekty „zielone”, przy wyborze miejsca spędzania urlopu. Z drugiej strony to samo studium zaznaczyło, iż poziom świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa europejskiego wzrasta i wkrótce aspekty środowiskowe mogą odgrywać znaczącą rolę

w decyzjach podejmowanych przez konsumentów. Badania zleczone w roku 2002 przez Międzynarodową Inicjatywę Hoteli na Rzecz Środowiska (International Hotel Environmental Initiative) wykazały, iż 54% Amerykanów, 60% Australijczyków i 87% podróżników narodowości Brytyjskiej wołałoby w czasie swoich wojaży zatrzymać się w hotelach przyjaznych środowisku (pod warunkiem że lokalizacja obiektu jest atrakcyjna, poziom usług wysoki a cena przystępna). 40% Europejczyków ankietowanych przez Ecotrans E.V. w roku 2003 oraz 60% respondentów własnego badania przeprowadzonego w tym samym roku wśród klientów 4 hoteli zlokalizowanych w Finlandii i Szwecji było podobnego zdania. Ponadto 23% uczestników badania było gotowych zapłacić więcej za pobyt w hotelu posiadającym eko-certyfikat.

Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi na rynku niemieckim, których wyniki opublikowano w raporcie „German Reiseanalyse 2002” połowa Niemców chciałaby spędzać wakacje w miejscach o nieskażonym środowisku naturalnym. 25 milionów Niemców uważa, iż ważne jest przebywanie w hotelach przyjaznych środowisku, zaś 12 milionów chętnie widziałoby informacje o „zielonych hotelach” w katalogach operatorów turystycznych i hotelowych. Z operatorów turystycznych w dniu dzisiejszym jedynie niemieckie TUI wraz z współpracującymi firmami podaje takie informacje w katalogach (i są to zazwyczaj informacje dotyczące certyfikatów przyznawanych wewnątrz koncernu – www.tui.com). Z drugiej strony zgodnie z badaniami rynku przeprowadzonymi przez CREM i CH2M-HILL wielu z operatorów turystycznych w Europie chętnie widziałoby jeden wspólny eko-certyfikat uznawany na całym kontynencie. W hotelarstwie certyfikaty są bardziej rozpowszechnione (hotele należące do sieci Accor mają własny wewnętrz-

ny certyfikat środowiskowy, podobnie jest w innych sieciach). Z sieci hotelowych posiadających zewnętrzne eko-etykiety należy wymienić Hotele Scandic (www.scandic-hotels.com), które są właśnie w trakcie uzyskiwania certyfikatu Nordyckiego Łabędzia (Nordic Swan – Svanen, www.svanen.nu) dla wszystkich 65 hoteli zlokalizowanych w Szwecji.

Kwiat Europejski – EU Flower

Wychodząc naprzeciw przyszłym oczekiwaniom, a także, aby ułatwić wybór hotelarzom zagubionym w gąszczu możliwości, Komisja Europejska już kilka lat temu podjęła starania mające na celu stworzenie ujednoliconego i rzetelnego eko-certyfikatu dla obiektów turystycznych. W kwietniu 2003 Komisja Europejska podjęła decyzję i opublikowała dokument ustalający kryteria ekologiczne do przyznawania eko-etykiety Kwiatu Unii Europejskiej dla usług kwaterunkowych w turystyce („Commission Decision of 14 April 2003 establishing the ecological criteria for the award of the Community eco-label to tourist accommodation service” – 2003/287/EC) (www.eco-label.com, www.europa.eu.int/environment/ecolabel/). Celem tej eko-etykiety jest ograniczenie negatywnych skutków środowiskowych poprzez: obniżenie zużycia energii i wody w obiektach turystycznych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i surowców naturalnych, wyeliminowanie szkodliwych substancji chemicznych, promocję lokalnie produkowanej żywności oraz ułatwienie sprostania lokalnym wymogom prawnym. Ponadto celem eko-certyfikatu jest podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa, poprzez szkolenie personelu, a także informacje dla turystów. W Krajach Piętnastki już powołano odpowiednie urzędy (Competent Body) zajmujące się procesem wydawania etykiet. W chwili obecnej 4 hotele

już posiadają eko-certyfikat (Hotel Florian w Austrii, Sunwing Resort Kallithea w Grecji, oraz Gala Mountain Resort Hotel & Chalets i Park Hotel w Norwegii), a kilkanaście jest w trakcie składania dokumentów (dokładna liczba nie jest ujawniana, ale w samej Holandii jest to pięć obiektów). Nowi członkowie Unii Europejskiej będą mieli możliwość ubiegania się o certyfikaty Kwiatu Europejskiego od 1 maja 2004, pod warunkiem że w kraju będzie istniała odpowiednia infrastruktura – urząd odpowiedzialny za wydawanie certyfikatów. W Polsce za przyznawanie wszelkich certyfikatów odpowiedzialne jest Ministerstwo Środowiska, Wydział do Spraw Polityki Środowiskowej i Integracji Europejskiej. Zapewne wkrótce powstanie specjalny oddział zajmujący się Kwiatem Europejskim, a już dzisiaj warto zapoznać się z wymaganiami, procedurą i kosztami uzyskania tej eko-etykiety. Ponadto już w tej chwili obiekty z krajów kandydujących do Unii mogą zwracać się do urzędów w Krajach Piętnastki o przyznanie certyfikatu.

Procedura

- KONTAKT Z URZĘDEM DO SPRAW WYDAWANIA EKO-ETYKIET
- KOMPLETOWANIE DOKUMENTÓW APLIKACYJNYCH EKO-KONTROLA
- SPROSTANIE WYMAGANIOM DOKUMENTU
- NIEZALEŻNA WERYFIKACJA, WNIESIENIE OPŁAT APLIKACYJNYCH
- OFICJALNE NADANIE EKO-ETYKIETY
- POZWOLENIE NA UŻYCIE EKO-ETYKIETY W MATERIAŁACH MARKETINGOWYCH (PRZEZ OKRES WAŻNOŚCI KRYTERIÓW)

Pierwszym krokiem w celu uzyskania certyfikatu jest skontaktowanie się z urzędem odpowiedzialnym za wydawanie etykiet. Urząd taki udziela informacji na temat procedury aplikacyjnej, rozprawia instrukcje, a także zajmuje się weryfikacją informacji. Ubiegający się o eko-

certyfikat musi przedstawić szczegółową dokumentację udowadniającą, że wszelkie kryteria są spełnione. Dossier zawiera zarówno deklaracje własne, niezbędną dokumentację techniczną, jak również deklaracje i ekspertyzy od osób trzecich (odpowiednich profesjonalistów, dostawców itp.). Urząd może domagać się bardziej szczegółowych informacji lub przeprowadzać własne dochodzenie. W przypadku, gdy aplikant spełnia wszystkie wymagania (łącznie z wniesieniem odpowiednich opłat) przyznaje mu się eko-etykieta z prawem używania jej na terenie obiektu i w materiałach reklamowych. Kryteria podane w Decyzji Komisji Europejskiej 2003/287/EC obowiązują od 1 maja 2003 do 30 kwietnia 2007. W przypadku nie zaadoptowania nowych kryteriów, obecne będą ważne do 30 kwietnia 2008. Ważność eko-etykiety jest identyczna z ważnością kryteriów.

Kryteria

Eko-certyfikat posiada 84 kryteria podzielone na obowiązkowe (37) i fakultatywne (47). Wszystkie obowiązkowe kryteria, jak wskazuje nazwa, muszą być spełnione, chyba że w dokumencie istnieje klauzula pozwalająca na ich ominięcie. Należy jednak udokumentować dlaczego dane kryterium nie może być spełnione. Wymagania fakultatywne muszą być spełnione zgodnie ze skalą punkcyjną. Należy uzyskać co najmniej 16,5 punktu (na 72,5 możliwych), plus dodatkowe punkty za specyficzne usługi oferowane w obiekcie. Kryteria będą szerzej przedstawione w następujących numerach Doradcy.

No dobrze, ale ile to wszystko kosztuje?

Koszt aplikacji ponosi się przy składaniu dokumentów. Opłata podstawowa to minimum 300 euro, a maksimum 1300 euro. W przypadku mikro-przedsiębiorstw (zatrudniających mniej niż 10 pracowników) i schronisk górskich (mountain huts) można ubiegać się

o umorzenie do 75% opłaty podstawowej. Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą uzyskać opłaty niższe o 25%. Opłata podstawowa obejmuje koszt procesu weryfikacji oraz wydania zaświadczenia. Opłata roczna natomiast oparta jest na rocznej wartości sprzedaży i nie może być niższa niż 100€. Roczna wartość sprzedaży oblicza się poprzez pomnożenie średniej podstawowej opłaty za usługę przez ilość sprzedanych osobodni w roku. Opłata roczna to 0,15% z połowy rocznej wartości sprzedaży (przed odliczeniem podatku). Obiekty posiadające wcześniej zdobyte certyfikaty ISO 14001 lub EMAS mogą się ubiegać o zmniejszenie opłaty rocznej o 15%, zaś małe i średnie przedsiębiorstwa o 25% (zgodnie z Decyzją Komisji Europejskiej 2000/728/EC). Całkowite obniżki opłat nie powinny przekroczyć 50% wartości podstawowej.

Warto czy nie warto?

Moim zdaniem na pewno warto zastanowić się nad uzyskaniem eko-certyfikatu. Na razie niewielu klientów zwraca na to uwagę, ale to się zmieni. Może nie na poziomie klientów indywidualnych, prędzej klienci zbiorowi i firmy zaczęną wybierać hotele patrząc również na ich podejście do ochrony środowiska. Już wkrótce (po wejściu do Unii) coraz większa liczba firm będzie zmuszona do przygotowywania własnych rocznych sprawozdań środowiskowych. Często do takich raportów należy włączać skutki dla środowiska wynikające z podróży służbowych pracowników. W takiej sytuacji możliwość umieszczenia w sprawozdaniu informacji iż pracownicy podróżujący służbowo zatrzymują się w hotelach przyjaznych środowisku, bądź też że konferencja pracowników odbyła się w „ekologicznym” centrum konferencyjnym będzie bardzo pożądana. A wtedy te obiekty, których dyrekcje wcześniej zdecydowały się na krok w kierunku bardziej odpowie-

UNIA EUROPEJSKA

działnego zarządzania hotelem na pewno szybko zyskają. Dobrym przykładem może być Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe Sångå Sångby w Szwecji, które do dnia dzisiejszego jest określane najbardziej zielonym hotelem w Szwecji.

Kolejną zaletą posiadania eko-certyfikatu jest jego pozytywny wpływ na personel hotelowy, a odczuć zespołu hotelowego na pewno nie należy lekceważyć, ze względu na i tak znaczną rotację pracowników. Oprócz znacznie ulepszonych warunków pracy, które powstają w konsekwencji zastosowania się do wymogów Kwiatu Europejskiego, jest wiele prawdopodobne iż pracownicy zaczną się bardziej identyfikować ze swoim miejscem pracy i zmniejszy się rotacja. Pracownicy szwedzkiej sieci Scandic są bardzo dumni z osiągnięć swoich hoteli w dziedzinie ochrony środowiska i wiedzą, że ich zasługa jest bardzo znaczna.

Ostatnią poruszoną przez mnie sprawą, lecz zdecydowanie jedną z najważniejszych, jeżeli nie najważniejszą są pieniądze. Po pierwsze, koszty utrzymania „zielonego hotelu” o zmniejszonym zużyciu energii i wody, oraz produkującego mniejsze ilości odpadów są niższe w porównaniu ze zwykłym obiektem. Po drugie, wiele z obiektów posiadających certyfikaty wyżej ceni swoje usługi (oczywiście w rozsądnych granicach). Konkurencja na rynku hotelowym jest bardzo silna, a niewiele pozostało aspektów odróżniających hotele od siebie (vide rosnąca liczba hoteli typu *boutique*). Posiadanie eko-certyfikatu może stać się takim wyróżnikiem, i tak długo jak klienci gotowi są za to płacić (a pewien odsetek, co prawda niewielki ale zawsze, gotów jest ponieść większy wydatek aby pozostać w zgodzie ze swoim sumieniem pro-środowiskowym),

hotele będą na tym korzystać. Należy jednak pamiętać, że w tym przypadku zasada „kto pierwszy ten lepszy” sprawdza się na całej linii.

Ciąg dalszy w następnym numerze

Paulina Bohdanowicz

Paulina Bohdanowicz uzyskała tytuł inżyniera ochrony środowiska (*Environmental Protection and Management*) na Politechnice Gdańskiej (1999), magistra ochrony środowiska (*Sustainable Energy Engineering*) (2000),

oraz *Teknologie Licencjat (Energy Technology)* (2003) na Królewskim Instytucie Technicznym w Sztokholmie. Od roku 2001 robi pracę doktorską oraz wykłada na Królewskim Instytucie Technicznym w Sztokholmie, oraz gościnnie na Politechnice Gdańskiej.

Zajmuje się zagadnieniami środowiska w hotelarstwie oraz turystyce, oraz możliwościami uczynienia hoteli bardziej przyjaznymi środowisku. Bada wpływ zachowania zarówno gości jak i personelu hotelowego na model i ilość zużytej energii i wody, a także możliwości zmiany takiego zachowania. Publikuje referaty w krajowych magazynach branżowych, magazynach akademickich oraz uczestniczy w międzynarodowych konferencjach. Aktywnie współpracuje z IHEI (*International Hotel Environmental Initiative*), Centrum Kursów i Konferencji Sångå Sångby (*Sångå Sångby Kurs och Konferens*) w Sztokholmie, oraz z siecią hoteli Scandic w Szwecji (część korporacji Hiltona). Pośrednio uczestniczyła w kreowaniu nowego skomputeryzowanego systemu sprawozdań środowiskowych sieci Hiltona (*HER – Hilton Environmental Reporting*). paulina_bohdanowicz@yahoo.com www.greenthehotels.com

REKLAMA

 PIERWSZY POLSKI PORTAL HOTELARSKO-GASTRONOMICZNY

 Gastrona.pl
www. ★★★★★

Twój Doradca Internetowy

w Ogólnopolskiej Grupie Zakupowej ...

Najlepsza oferta WDROŻENIA w Polsce !

HACCP od **3.999,00**
OPTIMUM dla RESTAURACJI! +VAT

 Doradztwo Gospodarcze

Infolinia: (061) 873 61 47, 0 693 106 234

www.gastrona.pl
biuro@gastrona.pl
info.: 048 / 362 91 75
info.: 048 / 362 91 74

... rabaty do 30% !!!